

πολιτεία τοῦ γήνιου καὶ φαρτοῦ τούτου κόσμου ἀντικείμενα τῶν προσπαθειῶν, τῶν ἀγώνων καὶ διαπληκτισμῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ζῶντα συμ- φέροντα καὶ αἰσθήματα καὶ προλήψεις καὶ πάθη, ἱλικαὶ ἀπολαυκαὶ καὶ φιλαρχίαι καὶ σπουδαρχίαι καὶ μίση καὶ ψεῦδη καὶ διαβολαὶ καὶ συλοφαν- τίας, πάντα τὰ γήινα καὶ φαρτὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὐτὸς ἀνακινεῖται ὁ βόρβο- ρος τῆς κοινωρίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ἐν τῷ ζοφερῷ καὶ βαρεῖ τούτῳ χειμῶνι τοῦ βίου πολὺ βραδέως ἀγατέλλει ὁ ἴδιος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος δι' ὃν ἀναγκά- ζομαι νὰ παραλείψω τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ Πολυ- γεώτερος· καὶ ἐν πᾶσι κατώτερος αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτικοῦ βίου, εὐρέθη, ἕνεκα πᾶν περιπε- τειῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐνίοτε ἀκαταμαχί- του φορᾶς τῶν πραγμάτων, καὶ ὁμολογῶ πρὸς αὐτὸν καὶ ἀντίδοξον, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπαύσα νὰ ἀπονέμω εἰς αὐτὸν τὸν ἐφειλόμενον σεβασμὸν.

Κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβὴν του, τὰ πλεί- οστα ἐστὶ τῆς ὠρίμου ἡλικίας διήνησεν ὁ Μουστο- ζύδης ἐν Βενετίᾳ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκεῖσε κοινότητος, ἧτις ὑπὸ τὴν φιλόξενον καὶ ἀνε- κτικὴν προστασίαν πρῶτον τῆς Βενετικῆς καὶ αὐτῆς ἀκολουθῶς τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ὑπέστρεψε τοὺς σπινθῆρας τῆς μελλούσης γ' ἀναπ- λάμψῃ Ἑλληνικῆς παιδείας, δι' ὀρθοδόξου γὰρ ὑπερεστάτου, διὰ τυπογραφείου Ἑλληνικοῦ, δι' Ἑλληνικοῦ Λυκείου, διὰ παντοίων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κλασικῶν ἀγγραμμάτων, καὶ τῆς κοινότητος ταύτης καύχημα καὶ ὠραι- σμὸς καὶ πνευματικὸς πατὴρ καὶ κηδεμὼν ἦτο ὁ Μουστοζύδης. Ἐκεῖ, ὅτε ἀπὸ Ἀνατολῶν, ὡς πνοή τοῦ ἄδου, εἰς τὴν πολυπαθῆ Ἑλλάδα καὶ ἰδίως εἰς τὴν καλλιπέθειον Κύπρον ἐπέσκηψε μὲ φλογερὰν ῥομφαίαν ὁ δαίμων τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως, ἐκεῖ κατέφρευον τὰ αἵματ' ἄ- λειψαγα τῆς τυρανίας, ἐκεῖ ἀπελάμβανον πάν- τῶν θυμάτων τούτων χύρα ἀτυχεστάτη καὶ ἀ- πρηγούρητος πλουσίῳ συζύγῳ, ὡς ἄλλη Νιό- βη, περιεστοιχεῖτο ὑπὸ ἀσθενῶν θυγατέρων αἰ- τινες ἔφερον ἐν τῷ προσώπῳ τὴν μητρικὴν κατ- λονήν, ἣν ἐπυύξανον καὶ αὐτὰ τὰ ἀπεριγραπτα δεινοπαθήματα ὑφ' ὧν ἑταλαιπωροῦντο. Ἐτρώθη ὑπὸ σεμνοῦ ἔρωτος ὁ εὐαίσθητος Μουστοζύδης, καὶ ἀφ' οὗ ἐξήντησεν πᾶν μέσον βοήθειας, ἣν ἐπεκαλεῖτο πᾶρὰ ὁμογενῶν καὶ ξένων, περιφρο- νῶν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ κό- σμου, ἐνυμφεύθη τὴν ὀρφανὴν τῆς Κύπρου, καὶ πᾶσαν τὴν πολυμελῆ αὐτῆς οἰκογένειαν υἱαθέ- τησεν.

Ἡ Ἰταλία, ἧτις νέον ἐφιλοξένησε τὸν Μου-

στοζύδην, καὶ ἐδίδαξε, καὶ υἱοθέτησε, συγκα- τέλεξεν αὐτὸν μετὰ τῶν διασημοτέρων αὐτῆς συγγραφέων, ἧ δὲ σοφὴ Εὐρώπη εἶχε κατατάξει αὐτὸν εἰς πάσας τὰς ἀκαδημίας τῆς καὶ περι- κοσμήσει μὲ παντοῖα παράσημα. Μοναδικῶς καὶ ἀναφαίρετον πλεονέκτημα τοῦ μεγαλείου τοῦ πνεύματος! Ἡ δόξα τοῦ πνεύματος ὑπερτερεῖ καὶ καλύπτει πᾶσαν ἀδυναμίαν, πᾶσαν ἄλλαν δόξαν· ἔθνη ὀλοκληρατὴν ἀπονέμουσι καὶ ἐν- ταύτῃ τὴν οἰκαιοποιοῦνται καὶ ὡς ἴδιον καύχη- μα τὴν θεωροῦσιν ἐγώπιον· αὐτῆς μένει ἀλλοος ὁ φθόνος, ὑποχωρεῖ ὁμολογούσα τὴν ἡττάν τῆς ἡλύσσα τῆς ἀνισχύρου καὶ κακοδούλου ἀντι- ζήτητος· διότι τὸ πνεῦμα ἐγείρει τὰ ἔθνη, τὰ φω- τίζει, τὰ διευθύνει· κλίνουν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ ὄπλα τῆς δυναμῆος τῶν οἰήρων, τὰ σκεῆπτρά των οἱ βασιλεῖς ὁμοσθηεῖς καὶ ἀλλοσθηεῖς, σύγ- χρονοι καὶ μεταγενέστεροι μεταλαμβάνουσι τῆς δόξης του, καὶ αἱ γενεαὶ μεταδίδουσιν εἰς τὰς γενεὰς τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡς πολῦτιμον κληροδό- τημα· διότι τὸ πνεῦμα εἶναι δῶρημα Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ κατέρχεται καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστρέφει καὶ ἐπαναπαύεται.

ΜΟΥΣΤΟΖΥΔΗΣ Π. ΒΡΑΥΛΛΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ. ΤΟΥ ΕΒΕΝΟΤΗΤΕΡΟΥ ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ- λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Π. Παγκάθη].

Παρόντες τῆς ὁδοῦ Λουρκίνης.

Ἄν καὶ ὅσα μᾶς περιεσοίχιζον μαι ἐφαίνοντο ἀπαίσια, ἦνοιγον ὅμως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σχε- δὸν ἐλησμόνουσιν τὴν δεινότητα τῆς θέσεώς μου διὰ νὰ βλέπω πῆριξί μου.

Ὅσα μᾶλλον ἐπρόχωροῦμεν εἰς τὰ Παρίσια, τόσῳ ὀλιγώτερον ὅ,τι ἐβλεπον ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰ ὄνειρα τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ εἰς τὰς φαντασιώδεις ἐλπίδας μου. Οἱ ῥύακες τῶν ἀπορ- ρεθῶτων ὑδάτων εἶχον παγῶσει, καὶ προῖονσα κῆζανεν ἡ ἀποφορὰ τῶν. Ὁ πηλὸς τῶν ὁδῶν, ἀ- ναμειγμένος μετὰ χιόνος καὶ πάγων, ἦτον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μέλας, καὶ ὅπου ἦτον ῥευ- στός, ἀνεπύδα ὑπὸ τοὺς τραχοὺς τῶν ἀμαξῶν, καὶ παχεῖαι πλάκες αὐτοῦ ἐκολλῶντο εἰς τὰ πα- ράθυρα τῶν πτωχῶν καὶ ἀκαθάρτων ἐργαστη- ρίων εἰς τῶν οἰκιῶν τὰ πρόσγαια.

Τὰ Παρίσια τῷ ὄντι δὲν ἤξιζον τὸ Βορδῶ.

Μετὰ ταῦτα προέβημεν ἐφ' ἱκανὸν εἰς εὐρείαν ὁδὸν, ὅχι τόσον ἐλεσινὴν ὅσον ἦσαν αἱ πρό αὐ- τῆς, καὶ εἰς αὐτὴν, καθ' ὅσον ἐπροχωροῦμεν, ἐ- γίνοντο πᾶ ἐργαστήρια μεγαλήτερα καὶ ὠραιό- τερα. Ἐστράφη δ' ἐκείθεν ὁ Βιτάλης πρὸς τὰ δε- ξιά, καὶ εὐρέθημεν εἰς ἰστυοικίαν ἀθλιωτάτην. Αἱ οἰκίαι ἦσαν ὑψηλαὶ καὶ μέλαιναί, καὶ ἐφαί- γοντο ὡς συνενόμεναί· πρὸς τὰ ἀνω. Ρυάκιον μὲ παγῶσαν ἔρρεεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, καὶ πυκνὸν πλῆθος ἀδιάφορον πρὸς τὰ δυσώδη αὐ-

τοῦ ὕδατος, ἐνεθάτευεν εἰς τὸ μαλακὸν ἔδαφος· ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖν πρόσωπα ὀχρότερα τῶν τοῦ ἄλλου ἐκείνου· ἐπίσης δὲ ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖν τόλμην τῶν ἢ τῶν παιδιῶν ἄτινα περιεφέροντο μεταξὺ τῶν διαβατῶν. Εἰς τὰ κατ' ἡμέραν, — καὶ ταῦτα ἦσαν πολλὰ, — ἐβλεπον ὄρθιους ἄνδρας καὶ γυναῖκας νὰ πίνωσιν ἐμπρὸς τῶν μεταλλοστρώτων γραφείων ὅπου οὐκ οἴνοπαλοι ἴσαντο.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς τῶν οἰκιῶν ἀνέγων τὸ ὄνομα τῆς ἑδαῦ Δουρλίνης, ὁποῦ ἐκίνο νὰ τ' ἔφτανε ὁ Βιτάλης δ' ἐφαίνετο ἡξέυρον ποῦ πορεύεσθαι, καὶ ἐν ἄκρυνεν ἐλαφρῶς διὰ τῆς χειρὸς τὰ συστήματα τῶν ἀνθρώπων τὰ παρεμποδίζοντα τῆς διάβασίν του. Ἐγὼ δὲ τὸν παρεκολούθουν ἐκ τοῦ πλησίον.

— Πρόσεχε, μὴ μὲν χάσῃς, μοι εἶπε.

Ἄλλὰ περιπέτῃ ἦτον ἡ φύσασίς αὐτῆ, ὁδοὶ ἐβάδιζον ἐπὶ τὰ ἴχνη του, καὶ πρὸς μείζονα ἀφ' σφάλειαν ἐκράτουν εἰς τὴν χεῖρά μου μιαν ἄκραν τοῦ ἐνδύματός του.

Ἄφ' οὗ δὲ διέβημεν μεγάλην αὐλήν, καὶ μετ' αὐτῆν μίαν πάροδον, ἐφθάσαμεν εἰς εἶδος φρέατος σκοτεινοῦ καὶ ὑποπρασίνου, ὅπου βεβαίως ποτὲ ἀκτίς ἡλίου δὲν εἶχεν εἰσδύσει. Ἦτον δὲ δυσεϊδέστερον καὶ φθβερότερον ἢ φ' ὅ, τι εἶχον ποτὲ ἰδεῖν ἕως τότε.

Εἰς τὴν ἑδαῦ Γαραφάλης, ἡρώτησα ὁ Βιτάλης ἀνθρωπὸν τινα ὅστις, φανάριον ἔχων εἰς τὴν χεῖρα, ἐκρέμα τινὰ ῥάχη εἰς τὸν τοῖχον.

— Δὲν ἡξέύρου; Ἀνέβα; νὰ ἰδῆς ὁ ἴδιος. Ἦξέύρου; Ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τῆς κλίμακος ἡ ἀντικρὺ θύρας.

Ὁ Γαραφάλης εἶναι ὁ παθρόντης περὶ οὗ σοὶ εἶπα· ἐδῶ κατοικεῖ, μοι εἶπεν ὁ κούρης μου, ἀναβαίνων τὴν κλίμακα, ἧς αἱ βαθμίδες, κεκαλυμμένα ὑπὸ γάματός, ἦσαν ὀλισθηραὶ ὡς ἂν εἶχον ἰσχυρὰ εἰς ὑγρὸν πηλόν.

Ἦ ὁδὸς, ἡ κλίμαξ, ἡ οἰκία δὲν ἦσαν φύσει εὐσπερεῖα ὡς τὸν πρῶτον τὴν καρδίαν μου. Τί θὰ ἦτον ὁ κούρης;

Ὁ κλίμαξ ἦτον τετραπόσπος· χωρὶς δὲ νὰ κρούσῃ ὁ Βιτάλης, ἐσπρωξέ μόνον τὴν θύραν τὴν ἀντικρὺσαν τῆς κλίμακος τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰσῆλθον εἰς μέγα δωματίον, εἶδος ἐργαχοῦ ἀνωγῆρας. Βατῶν μέσῳ ὑπῆρχε μέγα κενὸν διάστημα, περίξ δὲ περὶ τὰς δώδεκα κλίμας. Οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφὴ ἦσαν χρώματος μὴ ἐπιδοχομένου ἐπινομαίαν· καὶ ὀρισμὸς διότι ὑπῆρθε μὲν χρόνος καθ' ὃν ἦσαν λευκά, ἀλλ' ἔκτοτε ὁ κάπνιστος ἢ ἡ κόνις εἰς τὰ παντοῦ εἰς ἀκαθαρσίαν εἶχον μαυρίσει τὴν ἀσθετέον, ἠτις κατὰ μέρος ἦτον ἐφ' ἑκαμμένῃ καὶ ἐντρυπῶσι. Πλησίον κεφαλῆς χαλαρῆς τῆς ἑδαῦ ἀνθρακος τελεγε γλυφεῖ τις ἀνθη καὶ πικρία.

Ὁ Γαραφάλης εἶπεν εἰσερχόμενος ὁ Βιτάλης, εἶσαι ὑπόποτε φρυγωμένος; Δὲν βλέπω κανένα, ἀπέκρισεν, παρκαλώ. Ὁ Βιτάλης σοὶ ὀμιλεῖ.

Καὶ τῷ ὄντι, τὸ δωματίον ἐφαίνετο ἔρημον, καθ' ὅσον ἐδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τὸ φῶς ἀμυδρὰς λυχνίας ἠτις ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον. Ἄλλ' εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ κυρίου μου ἀπεκρίθη φωνὴ ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενικὴ, φωνὴ παιδίου.

— Ὁ σινιὸρ Γαραφάλης ἐβγήκει. Ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω μετὰ δύο ὥρας.

Καὶ συγχρόνως ἐφάνη ὁ βουλῶν. Ἦτον παιδίον περίπου δεκαετὴς ἦλθε δὲ πρὸς ἡμᾶς συρόμενον, καὶ ζωηρῶς μὲ κατέπληξεν ἡ παράδοξος θέα του, ἢν μὲχρι ταύτης τῆς στιγμῆς ἔχω εἰσέτι παρούσαν ἐμπρὸς μου. Σώμα οὕτως εἶπεν σχεδὸν δὲν εἶχε, καὶ ἡ μεγάλη καὶ δυσανάλογος κεφαλὴ του ἐπεκράθητο σχεδὸν ἀμέσως ἐπὶ τῶν σκελῶν του, ὡς τινὰς γελοιογραφίας αἰτινες πρὸ τινῶν ἐτῶν ἦσαν τοῦ συρμού. Εἶχε δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτῆ βραθετὰν ἐκφρασίαν θλίψεως καὶ γλυκύτητος, μετὰ καρτερίας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀπεκτισίας εἰς τὸ σύνολον τῆς φυσιογνωμίας. Οὕτως ἐσχηματισμένον, ὡραῖον βεβαίως δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εἶναι ῥυχ' ἦττον ὁμῶς εἰλικυε καὶ ἐδέσμευε τὸ βλέμμα διὰ τῆς συμπαιθείας, καὶ διὰ τίνος θελήτρου δι' ἀπέπνεον οἱ μεγάλοι, ὄγροι καὶ ὡς τοῦ κυνὸς περιπαθεῖς ὀφθαλμοὶ του καὶ τὰ ἐκπράστικτάτα χεῖλη του.

Εἶσαι βεβαίως ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ δύο ὥρας; ἠρώτησέν ὁ Βιτάλης.

Βεβαίωτατος, σινιὸρ. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, καὶ ἐκτὸς ἐκείνου ποτὲ κανεὶς ἄλλος δὲν δίδει τὸ γεῦμα.

Ἄν λοιπὸν ἐπιστρέψῃ πρὶν, θὰ τῷ εἰπῆς ὅτι ὁ Βιτάλης θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ δύο ὥρας.

Μετὰ δύο ὥρας μάλιστα, σινιὸρ.

Ἐστράφη δὲ ν' ἀκολουθήσω τὸν κύριόν μου ἀλλ' αὐτὸς ἐμποδίζων με,

Μεῖνε ἐδῶ, μοι εἶπε. Ὁ ἀναπαυθῆς. Ἐγὼ θὰ ἐπιστρέψω ὀπίσω.

Ἰδὼν δὲ ἐν κίνησιν μου ἐκφράζον τρόμον,

Σὲ βεβαίω, εἶπεν, ὅτι θὰ ἐπιστρέψω.

Ἐπρότιμῶν, ὅσον καὶ ἂν ἦμην ἀπνηθήμενος, ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην. Ἀλλ' ὅταν διέταπτε, συνήθειαν εἶχον νὰ ὑπακούω ἐπομένως ἔμεινα.

Ὅταν δ' ἐπαυσε ἀντηχοῦν εἰς τὴν κλίμακα τὸ βαρὺ βῆμα τοῦ κυρίου μου, τὸ παιδίον, ἀπὸ τῆς θύρας ὅπου εἶχε κλίνει τὴν κεφαλὴν ἀκροαζόμενος, ἐστράφη πρὸς ἐμὲ,

Εἶσαι ἀπὸ τὸν τόπον μας, μοι εἶπεν ἰταλίστι.

Ἄφ' οὗ ἦμην μετὰ τοῦ Βιτάλη εἶχον μάθει ἰκανὰ ἰταλικὰ, ὥστε νὰ ἐννοῶ περὶ τοῦ ὅλα τὰ λεγόμενα, χωρὶς ὄρωσ καὶ νὰ τὰ ὀμιλῶ εὐκόλως καὶ εὐχαριστῶς.

Ὅχι, ἀπεκρίθη γαλλίστι.

Ἄ! εἶπεν ὡς τεθλιμμένος, καὶ ἐνατενίζων με διὰ τῶν μεγάλων τοῦ ὀφθαλμῶν. Ἀυπούμαι· θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἦσυν μάλλον ἀπὸ τὸν τόπον μου.

— Ποῖον τόπον; ἔλεγε ἡμεροσύνῃς
— Τὴν Λούκκαν. Ὁ μὲ ἔδιδες ἴσως εἰδήσεις
περὶ τῶν ἐδικῶν μου.

— Εἶμαι Γάλλος.

— Ἄ! πόσον τὸ καλῆτερον.

— Προτιμᾷς τοὺς Γάλλους ἀπὸ τοὺς Ἰτα-

λοὺς;

— Ὁχι, δὲν λέγω τοῦτο δι' ἐμὲ, ἀλλὰ διὰ
σέ. Ἄν ἦσο Ἰταλός, θὰ ἤρχεισο βεβαίως ἐδῶ νὰ
ἐμβῆς εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ σικιῶ Γαροφόλη, καὶ
δὲν λέγοις ἀτόσον τὸ καλῆτερον εἰς ὅσους ἐμ-
βαίνουσι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σικιῶ πατρῷου.

— Οἱ λόγοι οὗτοι πολὺ ἐνθαβρύντικοι δι' ἐμὲ δὲν
ἦσαν.

— Εἶναι κακός; ἔλεγε ἡμεροσύνῃς
Τὸ παιδίον δὲν ἀπεκρίθη εἰς τὴν ἀεσοσύνῃς ταύτη
τὴν ἐρώτησίν μου, ἀλλὰ προσήλωσεν εἰς ἐμὲ
βλέμμα ἀπαισίως εὐγλωττον. Μετὰ ταῦτα δέ,
ὡς μὴ θέλων νὰ ἐξῆκολουθήσῃ τὴν συνδιάλεξιν
ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μοι ἔστρεψε τὴν
ράχιν καὶ διηθύθη πρὸς τὴν ἐστίαν, ἥτις ἦτον
εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δωματίου.

Καλὴ φῶτις ξύλων προερχομένων ἐκ κατεδα-
φίσεων παλαιῶν οἰκιῶν ἔκαιεν εἰς αὐτήν, καὶ
ἐμπρὸς τῆς φωτίας ταύτης ἔβραζε σιδηροῦς λέβης.

Ἐπλησίασα τότε καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἐστίαν νὰ
ζεσταθῶ, καὶ παρατήρησα ὅτι ὁ λέβης οὗτος εἶχε
τιτὸ ἰδιοφανές, διαφυγόν με κατ' ἀρχάς. Τὸ πῶ-
μα, ἔχον μικρὸν σωλῆνα δι' οὗ ἐξήρχετο ὁ ἀτ-
μός, τὴν προσηλωμένον εἰς τὸν λέβητα ἀφ' ἐνός
διὰ γυγγυμοῦ, ἢ μεταλλίνης κλειδώσεως, καὶ
ἀφ' ἑτέρου διὰ κλειδαρίας.

Ἐἶχον ἐννοήσει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τολμῶ ἀ-
διακρίτους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ Γαροφόλη, ἀλλὰ
περὶ τοῦ λέβητος.

— Διατί εἶναι κλειδωμένος;

— Διὰ νὰ μὴ ἤμπορῶ νὰ πάω εὐλόγων ζωμῆ.

Ἐγὼ εἶμαι ἐπιροστικῶς ἀνὰ βράζω, τὴν σού-
παν, ὁ κύριος ὅμως δὲν μ' ἐμπιστεύεται.

— Δὲν ἤμπορέσα νὰ μὴ μειδιάσω.

— Γέλῃς, ἐξήκολούθησε μετὰ θλίψεως, διότι
νομίζεις ὅτι εἶμαι λαίμαργος. Εἰς τὴν θέσιν μου
θὰ ἦσο καὶ σύ ὅσον εἶμαι ἐγὼ. Δὲν λαίμαργῶ,
βουλιμιῶ, μὲ σπαράττει ἡ πείνα, καὶ ἡ ὁσμὴ τοῦ
ζωμοῦ, ἥτις ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ σωλῆνος τούτου,
μοι καθιστᾷ σιληρότερον τὴν πείνάν μου.

— Σ' ἀφήνει λοιπὸν ὁ σικιῶ Γαροφόλης ν' ἀ-
ποθνήσκῃς τῆς πείνης;

— Ἄν ἔλθῃς ἐδῶ καὶ σὲ λάβῃ εἰς τὴν ὑπ-
ρεσίαν του, θὰ μάθῃς ὅτι δὲν ἀποθνήσκει τις τῆς
πείνης, ἀλλ' ὑποφέρει. Πρὸ πάντων ὅμως ἐγὼ,
διότι εἶναι πρὸς τιμωρίαν μου.

— Τιμωρία! ν' ἀποθάνῃς τῆς πείνης!

— Ναί. Ἀλλὰ καὶ ἤμπορῶ νὰ σοὶ τὸ διη-
γηθῶ. Ἄν ὁ Γαροφόλης γίνῃ κύριός σου, τὸ πα-
ράδειγμά μου ἤμπορεῖ νὰ σοὶ χρησιμεύσῃ. Ὁ σικι-
ῶ Γαροφόλης εἶναι θεὸς μου, καὶ μ' ἐπῆρε

μαζῆ του ἐξ ἑλεημοσύνης. Πρέπει νὰ σ' εἰπῶ ὅτι
ἡ μήτηρ μου εἶναι χήρα, καὶ ὡς βεβαίως πὸ ἐν-
νοεῖς, δὲν εἶναι πλουσία. Ὄταν ὁ Γαροφόλης ἦλ-
θεν εἰς τὸν τόπον μας πρὸ ἐνός ἔτους, νὰ συνάξῃ
παιδιά, ἐπρότεινεν εἰς τὴν μητέρα μου, νὰ μὲ
δώσῃ καὶ ἐμὲ. Ἡ μήτηρ μου ἐλυπεῖτο νὰ μ' ἀφήσῃ
νὰ φύγω. Ἡξέυρεσι ὅμως, ὅταν εἶναι ἀνάγκη.
Καὶ ἦτον ἀνάγκη, διότι ἤμεθα ἐξ παιδία εἰς τὴν
οἰκίαν, καὶ ἐγὼ ὁ πρεσβύτερος. Ὁ Γαροφόλης ἐ-
πρατίμα νὰ πάρῃ τὸν ἀδελφόν μου Λεονάρδον,
ὅστις εἶναι ὁ ἀμέσως νεώτερός μου, διότι ὁ Λε-
ονάρδος εἶναι ὠραῖος καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀσχημὸς
διὰ νὰ κερδήσῃ ὅμως τις χρήματα πρέπει νὰ εἶ-
ναι ὠραῖος· οἱ ἀσχημοὶ μόνον ραβδισμοὺς καὶ ὑ-
βρεῖς κερδίζουσιν. Ἡ μήτηρ μου ὅμως δὲν ἠθέ-
λησε, γὰρ δώσῃ τὸν Λεονάρδον, ὁ Ματτίας εἶναι
ὁ μεγαλύτερος, εἶπεν· ὁ Ματτίας ἐπομένως πρέ-
πει ν' ἀναχωρήσῃ, ἀφ' οὗ πρέπει εἰς τῶν ν' ἀ-
ναχωρήσῃ. Ὁ Θεὸς τὸν προσδιώρισεν· δὲν τολμῶ
ν' ἀλλάξω τοῦ Θεοῦ τὴν τάξιν. Οὕτω λοιπὸν
ἀνεχώρησα μετὰ τοῦ Γαροφόλη. Ἐννοεῖς ὅτι πολὺ
μ' ἐλύπησε ν' ἀφήσω τὴν οἰκίαν μας, τὴν μητέρα
μου ἥτις ἔκλαιε, τὴν μικρὰν ἀδελφὴν μου Χρι-
στίναν, ἥτις μ' ἀγαποῦσε πολὺ, διότι ἦτον ἡ μι-
κροτέρα, καὶ ἐγὼ τὴν ἔφερον πάντοτε εἰς τοὺς
βράχιόνάς μου· ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς μου,
τοὺς συντρόφους μου, τὸν τόπον μου.

Ἡξενρόν δ' ἐγὼ πόσον σκληροὶ εἰσὶν οἱ τοῖ-
οῦτοι χωρισμοὶ, καὶ δὲν εἶχον λησμονήσει πόσον
ἐθλίβῃ ἡ καρδιά μου, ὅταν τὸ τελευταῖον εἶχον
ἰδεῖ μακρόθεν τὴν λευκὸν κεφαλόδεσμον τῆς μά-
νας Βαρβερίνας. Ὅτι δὲ ὁ μικρὸς Ματτίας τὴν
διηγήσιν του.

— Ἦμην μόνος μετὰ τοῦ Γαροφόλη ἦταν ἀ-
φῆκα τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἤ-
μεθα δώδεκα, καὶ ἀνεχώρησαμεν διὰ τὴν Γα-
λιαν. Ὄ! μακρὰ, πολὺ μακρὰ ὑπῆρξεν ἡ ὁδοι-
πορία αὕτη δι' ἐμὲ καὶ διὰ τοὺς συντρόφους μου,
αἵτινες καὶ ἐκεῖνοι πολὺ ἐλυποῦντο. Τέλος ἐφθά-
σαμεν εἰς τὰ Παρίσια. Ἦμεθα δὲ τότε ἑνδεκά
μόνον, διότι ἓν παιδίον εἶχε μείνει εἰς τὸ νασο-
κομεῖον τῆς Διῶνος. Εἰς τὰ Παρίσια ἐγένετο ἐ-
κλογὴ μετὰξὺ ἡμῶν. Οἱ δυνατώτεροι ἐδόθησαν
εἰς τοὺς καμινοκόρους· ὅσοι δὲν εἶχον δυνάμεις
δι' ἐργασίαν, ἐπέλλοντο νὰ τραφῶντο εἰς τοὺς
δρόμους ἢ νὰ παίζουσι τὰ ὄργανα. Ἐγὼ ἐννοεῖ-
ται ὅτι δυνάμεις δὲν εἶχον δι' ἐργασίαν, καὶ ὡς
φαίνεται ἤμην πολὺ ἀσχημὸς ὥστε νὰ ἐλπίσω
κέρδη παίζων ὄργανα εἰς τοὺς δρόμους. Τότε ὁ
Γαροφόλης μ' ἔδωκε δύο μικρούς λευκοὺς παγ-
τικούς, διὰ νὰ τοὺς δεικνύω εἰς τὰς θύρας καὶ
τοὺς διαδρόμους, καὶ ὥρισεν πρὸς τριάκοντα ὁ-
βολοὺς τὴν ἡμέραν μου. Ὅσοι ὀβολοὶ θὰ σοὶ
λείπουσι τὰ ἑσπέρας, μοι εἶπε, τόσαι μαστιγώ-
σεις διὰ σέ. Τριάκοντα ὀβολοὶ εὐκόλως δὲν συν-
άγονται· ἀλλὰ καὶ αἱ μαστιγώσεις εὐκόλως δὲν

ὕποφέρονται, πρὸ πάντων ὅταν ὁ Γαροφόλης κτυπά. Κατέβαλλον ἐπομένως πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ συνάγω τὴν ποσότητα· ἀλλὰ πολλάκις ὄλοι οἱ κόποι μου ἀπετύγχανον. Σχεδὸν πάντοτε οἱ σύντροφοί μου εἶχον τοὺς ὀβολοὺς των ὅταν ἤρχοντο τὸ ἑσπέρας, ἐγὼ δὲ δὲν τοὺς εἶχον σχεδὸν ποτέ. Τοῦτο ἐδιπλασίαζε τὴν ὀργὴν τοῦ Γαροφόλη. «Τί λοιπὸν κάμνει αὐτὸ τὸ ζῶον ὁ Μαρτίνας;» ἔλεγεν. Ἰπῆρχεν ἄλλο παιδίον δεικνύον καὶ ἐκεῖνο λευκοὺς ποντικούς. Τῷ εἶχεν ὀρίσει δὲ τεσσαράκοντα ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν, καὶ πᾶσαν ἑσπέραν τὴν ἔφερε τὴν ποσότητα ταύτην. Πολλάκις ἐξῆλθον μετ' αὐτοῦ, νὰ ἰδῶ πῶς ἔκαμνε, καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἦτον ἐπιτηδεύον μου. Τότε δὲ ἐνόησα διατί ἐκεῖνο ἐκέρδιζε τόσον εὐκόλως τοὺς τεσσαράκοντα ὀβολοὺς, καὶ ἐγὼ τόσον δυσκόλως τοὺς τριάκοντα. Ὅσακις κύριος καὶ κυρία μᾶς ἐδίδον χρήματα, ἢ κυρία ἔλεγε πάντοτε «Εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἶναι εὐμορφος, ὄχι εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἶναι ἀσχημος». Ἐκεῖνος ὅστις ἦτον ἀσχημος, ἦμην ἐγὼ. Ἐκτοτε δὲν ἐξῆλθον πλέον μετὰ τοῦ συντρόφου μου· διότι ὄσον λυπηρὸν καὶ ἂν μοι ἦτον νὰ ραβδίζωμαι εἰς εἰς τὴν οἰκίαν, ἔτι λυπηρότερον ἦτον ν' ἀκούω νὰ μοι λέγουν κακοὺς λόγους εἰς τὸν δρόμον, ἐμπρὸς ὄλου τοῦ κόσμου. Σὺ τοῦτο δὲν τὸ ἤξεύρεις, διότι ποτέ δὲν σ' εἶπον ὅτι εἶσαι ἀσχημος· ἐγὼ δὲ μὴ οὐκ. Τέλος πάντων ὁ Γαροφόλης, βλῆσκων ὅτι οἱ ραβδισμοὶ δὲν ἄφελον, μετεχειρίσθη ἄλλον τρόπον. «Δι' ὅσους ὀβολοὺς θὰ σὲ λείπουν, θὰ σὲ κρατῶ τόσα γεώμηλα εἰς τὸ δειπνόν σου, μοι εἶπεν. Ἄφ' οὗ τὸ δέρμα σου εἶναι τραχὺ εἰς τοὺς ραβδισμοὺς, ὁ στόμαχός σου θὰ εἶναι ἴσως εὐαίσθητος εἰς τὴν πείναν». Οἱ φοβερισμοὶ σ' ἔκαμαν ποτὲ νὰ κάμνης τίποτε, σύ;

— Ἀ! κατὰ τὰς περιστάσεις.

— Ἐγὼ ποτέ. Καὶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ κάμνω περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι εἶχον κάμει ὡς τότε· οὕτε ἠμποροῦσα νὰ εἰπῶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν ταῖς ἔτεινον τὴν χεῖρα· ἂν δὲν μοι δώσητε ἕνα ὀβολόν, δὲν θὰ ἔχω ἀπόψε γεώμηλα». Ὅσοι δίδουσιν εἰς τὰ παιδιά δὲν πείθονται ὑπὸ τοιούτων λόγων.

— Καὶ ὑπὸ τίνων λόγων πείθονται; Αἰδεῖ τις διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἐκεῖνον ὅστις λαμβάνει.

— Ἀ, μάλις! Πρωτόπειρος εἶσαι, τὸ βλέπω. Ὅσοι δίδουν, σκόπον ἔχουν νὰ εὐχαριστήσουν τὸν ἑαυτὸν των, ὄχι τοὺς ἄλλους· δίδουν εἰς μικρὸν παιδίον, διότι τὸ παιδίον εἶναι νόστιμον· καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ καλῆτερος λόγος. Τῷ δίδει οὗτος διότι ἔχασεν τὸ παιδίον, ὁ ἄλλος διότι παιδίον ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσῃ, ὁ τρίτος διότι αἰσθάνεται πολλὴν ζέστην, ἐν ᾧ τὸ παιδίον τρέμει ἐκ ψυχῆς εἰς τὴν γωνίαν αὐλείας τινὸς θύρας. Ὡ! τοὺς γνωρίζω ὅλους τούτους τοὺς τρόπους. Εἶχον καιρὸν νὰ τοὺς σπουδάσω. Σή-

μερον παραδείγματος χάριν· εἶναι ψυχρὰ ἡμέρα. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ψυχροτάτη.

— Ἰπαγε λοιπὸν νὰ σταθῆς ὑπὸ μίαν πύλην, καὶ τείνε τὴν χεῖρα ζητῶν πρὸς κύριον ὅταν θὰ ἰδῆς ταχέως ἐρχόμενον, καὶ βραχὺν ἐπενδύτην φοροῦντα, καὶ θὰ μ' εἴπῃς τί θὰ σοὶ δώσῃ. Ζήτησον ὅμως παρὰ κυρίου ὅστις βαδίζει βραδέως, τετυλιγμένος εἰς χονδρὸν μανδύαν ἢ εἰς γούνας, καὶ ἰσῶς λάβῃς καὶ ἀργυροῦν κέρμα. Μετὰ ἐνὸς ἢ ἐνὸς καὶ ἡμισσοῦ μηνὸς τοιαύτην διαίταν, δὲν εἶχον παχύνει· εἶχον δὲ καταντήσει τόσον ὠχρὸς καὶ ἰσχνός, ὅστε πολλάκις ἤκουον νὰ λέγουν περίξ μου· «Αὐτὸ τὸ παιδίον θ' ἀποθάνῃ τῆς πείνης». Τότε ἡ ἀρρώστια ἐπραξεν ὑπὲρ ἐμοῦ ὅ,τι δὲν εἶχε πράξει ἡ εὐμορφία, ἐκίνησε τὸν οἶκτον, καὶ εἰλκυσε τὴν προσοχὴν ἐπ' ἐμέ. Μὲ εὐσπλαγγνίσθησαν οἱ γείτονες, καὶ ἂν δὲν ἐλάμβανον ὀβολοὺς, ἐλάμβανον ὅμως πότε ὀλίγον ζῶμα, πότε ἄρτου τεμάχιον. Ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ὁ καλὸς μου καιρὸς· ραβδισμοὺς πλέον δὲν εἶχον, καὶ ἂν ἔλειπον τὰ γεώμηλα εἰς τὸ δειπνόν, ἢ διαφόρου ὀσακις μοι εἶχε δοθῆ τι διὰ τὸ γεῦμά μου. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ Γαροφόλης μὲ εἶδεν εἰς τὸ ἐργαστήριον μιᾶς καρποπώλης νὰ τρώω ζωμοῦ πινάκιον, καὶ τότε ἐνόησε διατί ὑπέμενον χωρὶς νὰ παραπονώμαι τῶν γεωμήλων τὴν στέρησιν. Τότε ἀπεφάσισεν ὅτι δὲν θὰ ἐξέρχεται πλέον, καὶ θὰ μένει εἰς τὴν οἰκίαν νὰ μαγειρεύω τὸν ζωμόν, καὶ νὰ ὑπηρετῶ. Ἐπειδὴ ὅμως, ὅταν μαγειρεύω τὸν ζωμόν, ἠμπορῶ καὶ νὰ τὸν δοκιμάζω, ἐφεύρεν αὐτὸν τὸν λέβητα. Καθ' ἡμέραν, πρὶν ἐξέλθῃ, ῥίπτει εἰς τὸν λέβητα τὸ κρέας καὶ τὰ ὀσπρία, κλειδώνει τὸ πῶμα, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ φροντίζω νὰ βράζῃ. Αἰσθάνομαι τὴν μυρωδίαν τοῦ ζωμοῦ· τίποτε περισσότερον· νὰ λάβω μέρος ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ στενοῦ αὐτοῦ σωλήνος εἶναι, τὸ βλέπεις, ἀδύνατον. Ἄφ' οὗ εἶμαι εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔγινα τόσον ὠχρὸς. Ἡ μυρωδία τοῦ ζωμοῦ δὲν τρέφει, ἀλλὰ μόνον ἀξάνει τὴν πείναν. Εἶμαι πολὺ χλωμός; Ἐπειδὴ δὲν ἐβγαίνω, δὲν ἀκούω πλέον νὰ τὸ λέγῃ κανεὶς, καὶ ἐδῶ καθρέπτῃ δὲν ἔχομεν.

— Πολλὴν πείραν τότε δὲν εἶχον; ἤξευρον ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβίζωμεν τοὺς ἀσθενεῖς, λέγοντες εἰς αὐτοὺς ὅτι τοὺς εὐρίσκομεν ἀσθενεῖς.

— Δὲν μοι φαίνεσαι χλωμότερος ἀπὸ ἄλλους, τῷ εἶπον.

— Βλέπω ὅτι μοι τὸ λέγεις διὰ νὰ μ' ἐνθαρρύνῃς· ἐγὼ ὅμως ἤθελον νὰ εἶμαι πολὺ χλωμός, διότι τοῦτο θ' ἀπεδείκνυεν ὅτι εἶμαι πολὺ ἀρρώστος, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι ὅλος διόλου ἀρρώστος.

— Εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸν ἠτένισα μετ' ἀπορίας.

— Δὲν μ' ἐννοεῖς, εἶπε μειδιών. Εἶναι ὅμως ἀπλοῦστατον. Τὸν πολὺ ἀρρώστον ἢ τὸν ἐπιμε-

λουῦνται, ἢ τὸν ἀφῆνον· ν' ἀποθάνῃ. Ἐάν μ' ἀφῆ-
 σου ν' ἀποθάνω, ἐτελειώσῃ, δὲν θά πεινώ πλεόν,
 δὲν θά μὲ δέρνουν. Ἐπειτα λέγουσιν, ὅτι καὶ ὅ-
 σοι ἀποθνήσκουσιν ζοῦν εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ἀπό
 μέσ' ἀπὸ τὸν οὐρανόν θά βλέπω τὴν μητέρα ἐκεῖ
 εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἂν ὁμιλῶ μὲ τὸν Θεόν, ἔ-
 σως θά ἠμπορέσω νά ἐπιποδίσω τὴν ἀδελφὴν μου
 Χριστίαναν τοῦ νά εἶναι δυστυχῆς. Ἐμπορῶ νά
 τὸν παρακαλῶ πολὺ διὰ τοῦτο. Ἐάν πάλιν μὲ
 περίποιθθῶν, θά μὲ στείλουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον,
 καὶ θά εὐχαριστήθῶ νά ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκο-
 μεῖον. Ἐάν καλῶς ἐξέλθω, θά ἴδω τὸν πατέρα μου
 ὅτι ἔνδοξον ἤσθάνον μιν φρίκην κατὰ τοῦ νοσο-
 κομείου, καὶ ὅταν καθ' ὁδόν, ἀπνυθήμενος, ἤ-
 σθάνον μιν ἐμαυτὸν κακοδιάθετος, ἤκει νά ἐν-
 θυμηθῶ τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ἀμέσως μοι ἐπα-
 νήχετό ἡ προθυμία τοῦ νά ἐξακολουθήσω τὴν
 ὁδοπορίαν. Διὰ τοῦτο ἠπάρησα ν' ἀκούσω τὸν
 Ματθαῖον νά ὁμιλῇ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.

— Ἐάν ἤξευρες, ἐξηκολούθησε, τί καλὰ εἶναι
 εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἦμην μίαν φοράν εἰς τὸ νο-
 σοκομεῖον τῆς Ἁγίας Εὐγενίας. Ἦρα ἓνα ἱατρὸν
 ἐκεῖ, ἓνα ὑψηλόν, ξανθόν, ὅστις ἔχει πάντοτε
 κέντιον εἰς τὸ θυλάκιόν του, κέντιον ὅμως
 τριμμένον, διότι εἶν' εὐθηνότερον, εἶναι ὅμως
 πολὺ καλὸν καὶ ἐκεῖνο. Ἐπειτα αἱ ἐπιμελήτριαι
 σὲ γλυκομιλοῦν. «Κάμε τοῦτο, φίλτατε, δεῖξέ
 τὴν γλώσσαν, καλὸν μου παιδάκι.» Ἐγὼ ἀγαπῶ
 νά μὲ γλυκομιλοῦν· μ' ἔρχεται τότε νά κλαύσω
 καὶ ὅταν μ' ἔρχεται νά κλαύσω, εἶμ' εὐτυχῆς.
 Ἀνόητον εἶναι τοῦτο, θά εἰπῆς ἡ μήτηρ μου ὁ-
 μως πάντοτε μὲ γλυκομιλοῦσεν. Αἱ ἐπιμελή-
 τριαι ὁμιλοῦν καθὼς ὁμιλοῦσεν ἡ μήτηρ μου, καὶ
 ἂν αἱ λέξεις δὲν εἶναι αἱ ἰδία, ἡ μουσικὴ ὁμῶς
 εἶναι ἡ ἰδία. Καὶ ἔπειτα ὅταν ἀναλαβθῆναι τις,
 τῷ δίδουν ζωμὸν καλὸν καὶ κρασί. Ὅταν ἤρχισα
 ἐδῶ νά αἰσθάνωμαι ἅτι μοῦ λείπουν, αἱ δυνά-
 μεις, διότι δὲν τρώγω, ἤμην εὐχαριστήμενος.
 «Θ' ἀρρώστησω, εἶπα κατ' ἐμαυτὸν, καὶ ὁ Γα-
 ροφόλης θά μὲ στείλῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον». Ναί,
 ῥώστος ὡστε νά ὑποφέρω ἐγὼ, ὄχι ὁμῶς καὶ
 ὡστε ν' ἀνησυχῶ τὸν Γαροφόλιν· ἐπομένως δὲν
 μ' ἔστειλε. Περὶεργὸν εἶναι πῶς οἱ δυστυχεῖς
 εἶν' ἐπτάψυχοι. Κατ' εὐτυχίαν ὁ Γαροφόλης δὲν
 ἐξεσυνήθισεν νά μὲ ραβδίξῃ, ἐμὲ καθὼς καὶ τοὺς
 ἄλλους, πρέπει νά τὸ εἰπῶ καὶ πρὸ ὀκτῶ ἡμε-
 ρῶν μ' ἐκτύπησε μίαν φοβερὰν εἰς τὴν κεφαλὴν.
 Αὐτὴν τὴν φοράν ἐλπίζω ὅτι τὴν ἐπέτυχα. Ἡ
 κεφαλὴ μου εἶναι πλησμένη. Βλέπεις ἐνεὶ τὸν
 λευκὸν αὐτὸν ὄγκον; Χθὲς ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἴ-
 σως οἰδημα. Ἐγὼ δὲν ἤξεύρω τί σημαίνει οἰ-
 δημα, ἀλλὰ καθὼς τὸ ἔλεγε, φαίνεται ὅτι εἶναι
 σοβαρόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐγὼ πολὺ ὑποφέ-
 ρω. Ἐχω κεντήματα εἰς τὴν κόμην μου χειρό-
 τερα παρὰ τὸν πονόδοντον. Ἡ κεφαλὴ μου μὲ
 βραβεῖν ὡς ἂν ἐξῆλθεν ἑκατὸν λίτρας· καὶ ἔχω

ζάλην, πολλὰ κίς· καὶ σκοτοδίνιας, καὶ τὴν νύ-
 κτα εἰς τὸν ὕπνον μου χωρὶς νά θέλω γαγγύζω
 καὶ φανάζω. Τότε νομίζω ὅτι μετὰ δύο ἢ τρεῖς
 ἡμέρας θ' ἀποφασίσῃ νά μὲ στείλῃ εἰς τὸ νοσο-
 κομεῖον· διότι, ἐννοεῖς, παιδάριον κλαῖον τὴν
 νύκτα ἐνοχλεῖ τοὺς ἄλλους, καὶ ὁ Γαροφόλης δὲν
 θέλει νά ἐνοχλῆται. Τί εὐτυχία ὅτι μ' ἐκτύπη-
 σαν! Ἐλα, λέγε με εὐλικρινῶς· εἶμαι πολὺ χλω-
 μός;

Καὶ οὕτω λέγων, ἦλθε κ' ἐστάθη ἀγκιστρῶ μου,
 καὶ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς ὀ-
 φθαλμούς μου. Δὲν εἶχον πλεόν του ἰδίου λό-
 γους τῆς σιωπῆς, καὶ ὅμως δὲν ἐτόλμω νά τῷ
 ἀποκριθῶ εὐλικρινῶς καί· ναι, τῷ εἶπῶ ποῖαν φο-
 βερὰν ἐντύπωσιν μοι ἐπροξένουν οἱ μεγάλοι φλέ-
 γοντες ὀφθαλμοί του, αἱ ἐσακαμμένοι του πα-
 ρειαὶ καὶ τὰ ἀχρὰ χεῖλη του.

— Νομίζω ὅτι πάσχεις ἀρκετὰ ὥστε νά στα-
 λῆς εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

— Τέλος πάντων!

Καὶ σύρων τὸν χλωαίνοντα πόδα του, ἠτό-
 σχεδίασε· χαίρεισιμόν. Ἄλλ' ὁ ἀμέσως σχεδὸν
 ἐπῆγεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἤρχισεν νά τὴν κα-
 θαρίξῃ.

— Ἀρκετὰ ὀμιλήσαμεν, εἶπεν ὁ Γαροφόλης
 θά ἐπίστροφῃ, καὶ τίποτε δὲν θά εὐρισκῶν ἐτοι-
 μου. Ἀφ' οὗ εὐρίσκετε ὅτι οἱ ραβδισμοὶ ὅσους μ'
 ἔδωκεν ἀρκούν διὰ τὸ νοσοκομεῖον, περὶ τὸν εἶ-
 ναι νά λάβω καὶ ἄλλους. Αὐτοὶ θά ἦσαν ἐπί μα-
 ταίῳ. Αὐτοὶ τώρα μοι φαίνονται χειρότεροι τῶν
 παλαιῶν, ὅσους μοι ἔδωκε πρὸ μερικῶν μηνῶν.
 Καὶ εὐρίσκονται ὁμῶς ἄνθρωποι νά λέγουν ὅτι
 συνηθίζει τις εἰς ὅλα!

— Ἐν ᾧ δὲ ὀμιλεῖ, ἐπῆγανεν ὀπισκάζων τρι-
 γύρω πῆς τράπεζης, καὶ ἔθετε τὰ πινάκια καὶ
 τὰ μαχαιροπήρουνα εἰς τὴν θέσιν των· ἐμῆτηρσέν
 εἰκοσι πινάκια. Εἶκοσι παιδία εἶχε λοιπὸν ὁ Γα-
 ροφόλης ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του! Ἐπειδὴ ὁμῶς
 ἔβλεπον δώδεκα μόνον κλῖνας, ἐσυμπέρανα ὅτι
 πρέπει νά κοιμῶνται ἀνά δύο εἰς ἐκάστην. Καὶ
 ὁποῖαι κλῖναι! Σινδόνια δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ κα-
 λύμματα μόνον ἐρυθρόφαια, ἀγορασθέντα βεβαί-
 ως εἰς κἀνὲν ἵπποστάσιον, ὅταν δὲν ἦσαν πλεόν
 ἰκανῶς θερμὰ διὰ τοὺς ἵππους.

— Εἶναι παντοῦ τὸ ἴδιον καθὼς ἐδῶ; ἠρώ-
 τησα ἐντρομος.

— Ποῦ παντοῦ;

— Εἰς ἐκεῖνους ὅσοι ἔχουν παιδία.

— Δὲν ἤξεύρω ποτὲ δὲν ἐπῆγα ἄλλου ὅ-
 μως σὺ, ἰδὲ νά ὑπάγῃς ἄλλου.

— Ποῦ;

— Δὲν ἤξεύρω ὅπου δήποτε. Ὅπου καὶ ἂν
 ὑπάγῃς θά εἶσαι καλῆτερα παρὰ ἐδῶ.
 — Ὅπου δήποτε! ἦτον πολὺ ἀόριστον! Ἄλλως δὲ
 καὶ πᾶς νά ἀλλάξω τὴν ἀπόφασίν τοῦ Βιτάλη;
 — Ἐν ᾧ δὲ ἐσακετόβην, χωρὶς ἐννοεῖται, νά εὐ-
 ρίσκω τίποτε, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐν παιδίον

ἐμβήκεν. Ἐπὶ τὸν βραχίονά του εἶχε βιολίον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην χεῖρά του, τὴν ἐλευθεράν, ἐκράτει μέγα τμήμα ξύλου ἐξ οἰκῶν κατεδαφισμένων. Τὸ τμήμα τοῦτο, ὅμοιον πρὸς ὅσα εἶχον ἰδεῖ εἰς τὴν ἐστίαν, μοι ἐδείκνυε πού ὁ Γαροφόλης ἐπρόμηνεῦτο τὰ ξύλα του, καὶ πρὸς πόσῃ τιμῇ τὸ κίχτυς ἴτ. ματλάχον ἐν μαλὸ

— Δός μοι τὸ ξύλον σου, εἶπεν ὁ Ματτίας ἐρχόμενος πρὸς τὸν νεοελθόντα.

— Αὐτὸς ὅμως, ἀντὶ νὰ δώσῃ τὸ ξύλον εἰς τὸν σύντροφόν του, τὸ ἐκρυψεν ὀπίσω εἰς τὴν τράχιν του.

— Ἀλλ' ὄχι, διόλου, εἶπε.

— Δός το' τὸ ζωμί θὰ γίνῃ καλῆτερον.

— Ἄν' ἰθάρσεις πῶς τὸ ἔφερα διὰ τὸ ζωμί! Ἐγὼ μόνον τριενατὰς ὀβολούς, καὶ ἐλπίζω αὐτὸ νὰ κάμῃ νὰ μὴ μὲ πληρώσῃ ὁ Γαροφόλης πολὺ ἀκριβὰ τοὺς τέσσαρας ποῦ μὲ λείπουν.

— Ἄ! ἂν ἐλπίζῃς ἀπὸ τὸ ξύλον σου! θὰ τοὺς πληρώσῃς τοὺς ὀβολούς, νὰ εἶσαι βέβαιος. Καθεὶς εἰς τὴν σειράν του.

Ὁ Ματτίας τὸ εἶπε τοῦτο μετὰ τινος κακίας, ὡς ἂν ἔχαιρε διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ συντρόφου του. Ἐγὼ ἠπόρησα διὰ τὴν ἐκφρασιν ταύτην τῆς σκληρότητος εἰς τόσον γλυκεῖαν φουσιόγνωμίαν. Μόνον μετὰ ταῦτα ἔμαθον ὅτι δύναται νὰ γίνῃ κακός ὅστις ζῇ μετὰ κακῶν.

Ἡ ὥρα ἐκείνη ἦτον ἡ τῆς ἐπιστροφῆς ὄλων τῶν τροφίμων τοῦ Γαροφόλη. Μετὰ τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχε τὸ ξύλον, ἔφθασεν ἄλλο καὶ μετὰ τοῦτο δέκα ἄλλα. Ἐκαστον, εἰσερχόμενον, ἐπήγαινε καὶ ἔκραεμα εἰς καρφίον ὑπεράνω τῆς κλίνης του τὸ ὄργανόν του, εἴτε βιολίον, ἢ ἄρπαν, ἢ αὐλὸν ἢ πῖθαν. Ὅσα δὲ παιδιὰ δὲν ἔπαιζον μουσικῆν, ἀλλὰ μόνον ἐδείκνυον ζῶα, ἔχωνον εἰς κλωβίον τοὺς ἀσπάλακας των, ἢ τὰ χαιριδιὰ τῆς Βαρβαρίας.

Ἡκούσθη δ' ἔπειτα βαρύτερον βῆμα εἰς τὴν κλίμακα, καὶ ἠσθάνθη ὅτι ἦτον ὁ Γαροφόλης καὶ ἀμέσως εἰσῆλθεν ἄνθρωπος βραχύσωμος, πυρτιχὸν ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ ἀσταθὲς τὸ βῆμα. Δὲν ἔφορε δὲ ἰταλικὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλ' ἔπενδύτην τεφρόχρουν.

Τὸ πρῶτόν του βλέμμα διευθύνθη πρὸς ἐμὲ, καὶ τὸ βλέμμα τοῦτο ἐπάγαγε τὴν καρδίαν μου.

— Τ' εἶν' αὐτὸ τὸ παιδί; εἶπε.

Ἀπεκριθὴ δ' ὁ Ματτίας ἀμέσως καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας, καὶ τῷ ἔδωκεν ὅσας ἐξηγήσεις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ ὑπὸ τοῦ Βιτάλη νὰ τῷ εἴπῃ.

— Ἄ! ὁ Βιτάλης εἶναι εἰς τὰ Παρία; εἶπε.

Τί μὲ θέλει;

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπεκριθὴ ὁ Ματτίας.

— Δὲν σ' ἐρώτῶ ἑσένα, ἐρώτῶ τοῦτον ἔδω.

— Ὁ παδρόφης θὰ ἔλθῃ, εἶπον, μὴ τολμῶν ν' ἀπαντήσω εἰλικρινῶς. Ἐκεῖνος θὰ σὰς ἐξηγήσῃ τί ἐπιθυμεῖ.

— Τὸ παιδίον τοῦτο ἤξεύρει πόσον ἀξίζουσι οἱ λόγοι. Δὲν εἶσαι Ἰταλός; εἶπε.

— Ὁχι. Εἶμαι Γάλλος.

Ὅπως παιδία εἶχον πλησιάσει τὸν Γαροφόλην ἅμα εἰσῆλθε, καὶ τὰ δύο ἕμενον παρ' αὐτὸν, περιμένοντα νὰ τελειώσῃ τὴν ἐμιλίαν του. Τί τὸν ἠθελον; Μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόκρισίν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην τῆς περιεργείας μου.

— Τὸ ἐν' ἐπήγε τὸν πῖλον τοῦ, καὶ τὸν ἐπάγε καὶ ἐναπέθεσεν ἐπιμελῶς εἰς μίαν κλίνην τὸ ἄλλο τῷ ἔφερεν ἀμέσως ἐν σκαμνίον. Μετὰ τσαύτης δὲ σοβαρότητος καὶ σεβασμοῦ ἐξετέλουν τὰς πόσον ἀπλᾶς ταύτας πράξεις τοῦ βίου, ὥστε ἐδύναντο νὰ ἐκληθῶσιν ὡς δύο παιδιὰ εἰς τὸ ἱερὸν ὑπαρτέοντα τὸν ἱερέα μετ' εὐλαβείας θρησκευτικῆς. Ἐκ τούτου ἐνόησα πόσον τὸν ἐφοβοῦντο τὸν Γαροφόλην, διότι βεβαίως ἐξ ἀγάπης δὲν ἐδείκνυον τὴν τόσῃν προθυμίαν.

Ὅταν δ' ἐκάθησεν ὁ Γαροφόλης, ἄλλο παιδίον ἔσπευσε νὰ τῷ φέρῃ καπνοσύριγγα πλήρη καπνοῦ, καὶ συγχρόνως ἄλλο τῷ ἔφερεν ἔναυσμα διὰ νὰ τὴν ἀνάψῃ.

— Μυρίζει θεῖαφι, ζῶον, ἀνέκραξεν ὅταν τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὴν καπνοσύριγγα, καὶ τὸ ἔβραψεν εἰς τὴν ἐστίαν.

Ὁ ἐνοχός ἔσπευσε τότε νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του, καὶ ἀνάψας ἄλλο ἔναυσμα, τὸ ἀφῆκε νὰ καῖ ἀρκετὸν καιρὸν πρὶν τὸ δώσῃ εἰς τὸν κύριόν του.

Ἄλλ' αὐτὸς δὲν τὸ ἐδέχθη.

— Ὁχι σὺ, γάχα, εἶπε καὶ ἔσπρωξε τὸ παιδίον τραχέως. Ἐπειτα δὲ στραφείς πρὸς ἄλλο παιδίον μετὰ μειδιήματος, δ' ἔπρπε νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐνδείξεις ὑπερτάτης εὐνοίας.

— Ρικάρδε, δός μοι ν' ἀνάψω, μικρὲ μου.

Καὶ ὁ μικρός του ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ.

— Τώρα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἀφ' οὗ ἐκαλοκλήθησε καὶ ἤρχισεν νὰ καπνίζῃ, τώρα τοὺς ἀπολογισμοὺς, ἀγγελοῦδιὰ μου. Ματτία, τὸ βιβλίον.

Μεγάλῃ τῷ ὄντι καλωσύνη τοῦ Γαροφόλη νὰ καταδέχεται νὰ ὀμιλῇ, διότι οἱ τρόφιμοί του παρεμύνησον τόσον προσεκτικῶς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς προθέσεις του, ὡς εἰ τὰς ἐνόουν πρὶν τὰς ἐκφράσῃ.

Ἄκομη δὲν εἶχε ζητήσῃ τὸ βιβλίον του, καὶ ὁ Ματτίας ἔθετεν ἐμπρὸς του κατὰστικον κατὰβρωμισμένον.

Ἡ εἰς ἐνεῦμα δὲ τοῦ Γαροφόλη, ἐπλησίασεν ὁ παῖς ὅστις τῷ εἶχε δώσει πρῶτος τὸ θειαφωμένον ἔναυσμα.

— Μοὶ χρεωσθεῖς δύο ὀβολούς ἀπὸ χόθες ὑπεσῆθης νὰ μοι τοὺς δώσῃς σήμερον. Πόσους μοι φέρεις;

— Τὸ παιδίον ἐδίστασε πολλὴν ὥραν πρὶν ἀποκριθῆ. Ἦτον δὲ κατακόκκινον.

— Μὲ λείπουν δύο ὀβολοί.

— «Α! σὲ λείπουν δύο ὀβολοί, καὶ μοὶ τὸ λέγεις τόσον ἥσυχα.

— Δὲν εἶναι οἱ ὀβολοὶ οἱ χθεσινοί. Εἶναι οἱ σημερινοί.

— Τότε λοιπὸν τέσσαρες ὀβολοί. Ποτέ δὲν εἶδα παῖδιον ὡς τοῦτο.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Δὲν θέλω ἀνοησίας ἤξεύρεις τὸν κανόνα.

Κάτω τὸ φόρεμα. Δύω βραδισμοὺς διὰ χθεὲς, δύο διὰ σήμερον. Καὶ ἐκτὸς αὐτῶν δὲν ἔχεις γεώμηλα διὰ τὴν αὐθάδειάν σου. Ρικάρδε, μικρὸ μου, λάβ' ἐκεῖ τὴν μαστίγα. Ἀξίζεις αὐτὴν τὴν διασκέδασιν διὰ τὴν νοστιμάδα σου.

— Ἦτον δὲ ὁ Ρικάρδος ἐκεῖνος ὅστις τόσον προθύμως εἶχε φέρει τὸ καλὸν ἐναύσμα. Ἐλαβε λοιπὸν ἀπὸ τοῦ τσίχου μαστίγα, ἔχουσαν βραχεῖαν τὴν λαβὴν, καὶ δύο μακρὰ λαβρία, περατούμενα εἰς χονδρούς κόμβους. Ἐν τούτοις δὲ ἐκεῖνος ὁ παῖς ὅστις ἔχρωσεν τοὺς δύο ὀβόλους, ἤνοιξε τὸ φόρεμά του καὶ ἐξεδύθη τὸ ὑποκάμισόν του, ὥστε ἦτον γυμνὸς μέχρι τῆς ζώνης.

— Περὶ μὲν ὀλίγον, εἶπεν ὁ Γαροφόλης μετὰ κακοβούλου μειδιάματος ἴσως δὲν θά εἶσαι μόνος, καὶ εἶναι εὐχάριστον πάντοτε νὰ ἔχῃ τις συντροφίαν. ἔπειτα καὶ ὁ Ρικάρδος δὲν θά ἔχη ἀνάγκην ν' ἀρχίσῃ πολλάκις ἐκ νέου.

— Τὰ παῖδιά ἔμειναν ὄρθια καὶ ἀκίνητα ἐμπρὸς τοῦ κυρίου τῶν ἄλλ' εἰς τὸν σκληρὸν τοῦτον ἀστεῖσμον ὅλα ἐγέλασαν ὁμοῦ βεβιασμένον γέλωτα.

— Ὅστις ἐγέλασε δυνατώτερα, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ἐκεῖνος, εἶμαι βέβαιος, ἔφερε τὰ ὀλιγωτέρα. Ποῖος ἐγέλασε δυνατά;

— Ὅλοι εἰδείξαν ἐκεῖνον ὅστις εἶχεν ἔλθει πρῶτος, φέρων κομματίον ξύλου.

— Ἐλας σὺ, πόσα σοὶ λείπουν; ἤρωτησεν ὁ Γαροφόλης.

— Ἐγὼ δὲν πταίω.

— Εἰς τὸ ἐξῆς ὅστις ἀποκρίνεται «ἐγὼ δὲν πταίω» θά λαμβάνῃ μίαν μαστίγωσιν περισσώτεραν ἀφ' ὅσας τῷ χρεωσοῦνται. Πόσα σοὶ λείπουν;

— Ἐφερα ἓν κομματί ξύλου, τὸ ὄρατον κομματί ἐκεῖνο.

— Αὐτὸ κατὶ εἶναι ὅμως πηγαινὲς εἰς τὸν ψωμῖαν, καὶ ζήτησέ του ψωμί διὰ τὸ ξύλον σου. θά σοὶ δώσῃ; Πόσοι ὀβολοὶ σοὶ λείπουν. Ἐλα, ὁμίλει λοιπὸν.

— Ἐλαθα τριανταεξ ὀβολούς.

— Σοὶ λείπουν τέσσαρες ὀβολοί, γομάρι ξέσρωτο τέσσαρες ὀβολοί! καὶ τολμᾶς καὶ παρουσιάζσαι ἐμπρὸς μου! Ρικάρδε. Εὐτυχισμένος διάβολος εἶσαι, μικρὸ μου. Ὅα ἔχῃς θαυμαστὴν διασκέδασιν. Κάτω τὸ φόρεμα!

— Ἀλλὰ τὸ κομματί ξύλου;

— Σοὶ τὸ δίδω διὰ τὸ γεῦμά σου.

Ὁ εὐήθης οὗτος ἀστεῖσμός ἐπροκάλεσε τὸν

γέλωτα ὅλων τῶν παιδίων ὅσα δὲν ἦσαν καταδικασμένα.

Ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δὲ ταύτης εἶχον φθάσει καὶ ἄλλα δέκα περίπου παῖδια. Ὅλα ἤλθον ἀλληλοδιαδόχως καὶ κατέθεσαν τοὺς ἀπολογισμούς των. Πλὴν τῶν δύο ἡδὴ καταδικασμένων εἰς τὴν μαστίγωσιν, εὐρέθησαν καὶ ἄλλα τρία μὴ ἔχοντα τὴν ποσότητα πληρωσῶν.

— Πέντε λησται λοιπὸν εἶναι καὶ μὲ κλέπτουν καὶ μὲ ληπτατοῦν! ἀνέκραξεν ὁ Γαροφόλης μετὰ γογγυσμοῦ. Αὐτὰ τὰ χρεωστῶ εἰς τὴν πολλὴν μου ἐλευθεριότητα. Πῶς θέλετε νὰ σᾶς δίδω τὸ καλὸν κρέας καὶ τὰ καλὰ γεώμηλα καὶ πῶς νὰ τὰ πληρῶσω ἂν δὲν ἐργάζεσθε; Προτιμᾶτε νὰ παίζητε. Πρέπει νὰ κλαίητε διὰ νὰ προκαλήτε τὸν οἶκτον, καὶ σᾶς προτιμᾶτε νὰ γελᾶτε μετὰξὺ σας. Νομίζετε ὅτι δὲν εἶναι καλύτερον νὰ προσποιῆσθε ὅτι κλαίετε τεινοντες τὴν χεῖρά, παρὰ νὰ κλαίητε ἀληθῶς, τεινοντες τὴν ράχιν;

— Ἐλάτε κάτω τὰ φορέματα.

Ὁ Ρικάρδος εἶχε τὴν μαστίγα εἰς τὰς χεῖρας καὶ οἱ πέντε καταδικοὶ ἴσταντο πλησίον του.

— Ἦξεύρεις, Ρικάρδε, εἶπεν ὁ Γαροφόλης, ὅτι δὲν θέλω νὰ βλέπω, ἰδίῳι αὐταὶ αἱ τιμωρίαι μὲ λυποῦν, ἀλλὰ σὲ ἀκούω, καὶ ἐκ τοῦ κρότου θά κρίνω περὶ τῆς δυνάμεως τῶν μαστιγώσεων. Ἐμπρὸς μὲ τὴν καρδίαν σου, φίλτατε μικρὸ μου. Ἐνθυμοῦ ὅτι διὰ τὸν ἄρτον σου ἐργάζεσαι.

Καὶ ἐστράφη, τὴν ῥίνα πρὸς τὴν φωτίαν, ὡς ἂν τῷ ἦτον ἀδύνατον νὰ βλέπῃ ταύτας τὰς μαστιγώσεις. Ἐγὼ δὲ, λησμονηθεὶς εἰς μίαν γωνίαν, ἐφριττόν ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ συγχρόνως ἐκ φόβου. Οὗτος ἦτον ὁ ἀνθρωπος ὅστις ἐμελλε νὰ γίνῃ ὁ κύριός μου. ἂν δὲν ἔφερον τοὺς τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ὀβόλους, ἢ ὅσους θ' ἀπῆται παρ' ἐμοῦ, θά ἔπρεπε νὰ τείνω τὴν ράχιν εἰς τὴν Ρικάρδον. Α! τώρα κατελάμβανον πῶς ὁ Ματτίας ἐδύνατο νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ θανάτου τόσον ἡσύχως καὶ μετ' αἰσθημάτων ἐλπίδος.

Ὁ πρῶτος κρότος τῶν λαβριῶν, ὡς ἐκτύπησεν τὸ δέμμα, μοὶ ἀπέσπασάν δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Νομίζων ὅτι ἐκεῖ εἶχον λησμονηθῆ, δὲν περιεστεῖλα αὐτά ἄλλ' ἠπατώμην. Ὁ Γαροφόλης μὲ παρετήρει κρυφίως, καὶ μετ' ὀλίγον ἔλαβον τὴν ἀπόδειξιν.

— Αὐτὸ τὸ παιδίον ἔχει καλὴν καρδίαν, εἶπε δακτυλοδεικτῶν με. Δὲν σᾶς ὁμοιάζει σᾶς, ἀχρεῖται. Σεῖς γελᾶτε διὰ τὰ παθήματα τῶν συντρόφων σας καὶ διὰ τὴν λύπην μου. ὦ! ἂν ἦτον σύντροφός σας, θά σᾶς ἐχρησίμευεν εἰς παράδειγμα.

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην ἀνεφοίξα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Σύντροφός των!

Εἰς τὴν δευτέραν πληγὴν τὸ μαστιζόμενον παιδίον ἐγόγγυσεν οἰκτρῶς, εἰς τὴν τρίτην ἀφῆκε κραυγὴν ὀξεῖαν.

